

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ (นายวาณิชย์ สุรพงษ์วิฑูรย์) ในคดีแพ่ง
หมายเลขดำที่ ๑๓๒๓/๒๕๕๑ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕

ข้อเท็จจริง

นายวาณิชย์ สุรพงษ์วิฑูรย์ ผู้ร้อง เป็นจำเลยที่ ๑ ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๓๒๓/๒๕๕๑ ซึ่งมีบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด โดยนางสาวปทุมพร อัครวงศ์สกุล ผู้รับมอบอำนาจเป็นโจทก์ ยื่นฟ้องต่อศาลแพ่งธนบุรี เพื่อให้ผู้ร้องและจำเลยอีก ๒ คนชำระหนี้ตามตั๋วเงินและค้ำประกันแก่โจทก์เป็นจำนวน ๑,๓๘๓,๕๓๑ บาท พร้อมทั้งดอกเบี้ย ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีของเงินต้น ๑,๖๘๑,๕๐๐ บาท ข้อเท็จจริงตามคำฟ้องปรากฏว่า โจทก์เป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมายของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสวนจตุจักร จำนวน ๗ ฉบับ เมื่อถึงกำหนดชำระเงินตามเช็ค โจทก์ได้นำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีของโจทก์ ที่ธนาคารศรีนคร สาขาปทุมวัน เพื่อให้เรียกเก็บเงินตามเช็ค ปรากฏว่าเรียกเก็บเงินตามเช็คทั้ง ๗ ฉบับไม่ได้ เนื่องจากธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ได้ทวงถามผู้ร้องในฐานะผู้ลงลายมือชื่อสั่งจ่ายเช็คและจำเลยอีก ๒ คน จำเลยทั้งสามได้เพิกเฉยไม่ยอมชำระ โจทก์จึงฟ้องต่อศาลแพ่งธนบุรี แต่จำเลยให้การปฏิเสธฟ้อง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ได้มีประกาศกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุนต่างๆ อีก ๑๒ บริษัท และในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๒ โจทก์ได้ทำหนังสือสัญญาโอนสินทรัพย์และหนี้สินของโจทก์ให้แก่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) แล้วได้โอนต่อให้บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) การโอนดังกล่าวมีผลให้บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้รับโอนกิจการมีอำนาจเข้าสวมสิทธิในการดำเนินคดีในฐานะโจทก์แทนโจทก์เดิม บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) จึงร้องต่อศาลแพ่งธนบุรีขอเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ จำเลยทั้ง ๓ แกล้งคัดค้านว่าการเข้าสวมสิทธิเข้าเป็นคู่ความดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ได้

ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งธนบุรีคัดค้านการขอเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนใจทักของบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เนื่องจากเห็นว่าการรวมกิจการระหว่างบริษัทธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) กับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทย ธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุนต่างๆ อีก ๑๒ บริษัท ตามประกาศของกระทรวงการคลังนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ เพราะไม่ได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ ตีที่บัญญัติเรื่องการโอนกิจการของบริษัท โดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ เป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ จึงเห็นว่าประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทย ธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ ทวิ มาตรา ๖๗ ตี และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๘ ทวิ และมาตรา ๓๘ ตี ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ จึงขอให้ศาลส่งคำโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลแพ่งธนบุรีพิจารณาแล้วให้ส่งสำนวนให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า

๑. ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทย ธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

๒. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ ทวิ มาตรา ๖๗ ตี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

๓. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๘ ทวิ มาตรา ๓๘ ตริ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๑ กรณีของประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ดังกล่าวนั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีกเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๒ ว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยมีได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติจึงไม่ใช่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้นประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าวมีฐานะเช่นเดียวกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยข้างต้นคือ มีได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติจึงไม่ใช่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย

สำหรับประเด็นที่ ๒ และที่ ๓ เนื่องจากเป็นประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ จึงสมควรพิจารณาวินิจฉัยรวมกันทั้งสองประเด็น

ในการพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่ ๒ และที่ ๓ นี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาก่อนคือ บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ ทวิ และมาตรา ๖๗ ตริ กับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๘ ทวิ มาตรา ๓๘ ตริ ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่คดีหรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่าคดีที่ผู้ร้องเป็นจำเลยอยู่เป็นคดีที่ผู้ร้องถูกฟ้องให้ชำระหนี้ตามตั๋วเงินและค้ำประกัน แต่เนื่องจากผู้ร้องต่อสู้ว่าได้มีประกาศกระทรวงการคลัง ให้ความเห็นชอบการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุนอีก ๑๒ บริษัท และบทบัญญัตินี้ดังกล่าวแห่งพระราชกำหนดทั้งสองข้างต้นมีผลให้มีการโอนสิทธิเรียกร้องโดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้นถ้าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญย่อมมีผลต่อการบังคับคดีด้วยเหตุนี้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวแห่งพระราชกำหนดทั้งสองถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีได้ กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปเป็นประเด็นที่ ๒ และที่ ๓ คือบทบัญญัติข้างต้นแห่งพระราชกำหนดทั้งสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นการบัญญัติหลักการทั่วไปในการใช้อำนาจของรัฐว่าต้องเคารพและคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือของบุคคล ถือได้ว่าการใช้อำนาจของรัฐมีข้อจำกัด มาตรา ๒๗ เป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรอง ย่อมได้รับความคุ้มครองและมีผลผูกพันหน่วยงานที่ใช้อำนาจรัฐทุกส่วนและทุกระดับ เพื่อให้สภาพบังคับของสิทธิและเสรีภาพเกิดผลขึ้นจริง มาตรา ๒๘ เป็นการคุ้มครองศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตราบเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญและไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงของสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยให้การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นเป็นข้อยกเว้นให้ทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพไม่ได้ มาตรา ๓๐ เป็นการรับรองความเสมอภาคของบุคคล ให้บุคคลเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

มาตรา ๖๗ ทวิ แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ฯ บทบัญญัติเกี่ยวกับผลของการควบกิจการไม่ให้มีผลเป็นการโอนใบอนุญาตของบริษัทเดิมเป็นของบริษัทใหม่ มาตรา ๓๘ ทวิ แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ มีเนื้อหาอย่างเดียวกันกับมาตรา ๖๗ ทวิ ข้างต้น แต่เป็นกรณีของธนาคารพาณิชย์ควบกิจการเข้าด้วยกัน หรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน มาตราทั้งสองไม่มีข้อความที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์หรือความเท่าเทียมกันของบุคคล

มาตรา ๖๗ ตริ แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ฯ เป็นบทบัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในการให้ความเห็นชอบการโอนกิจการของบริษัทให้แก่สถาบันการเงินอื่น และให้การโอนสิทธิเรียกร้องไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตาม มาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกขึ้นต่อสู้ตาม มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘ ตริ แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ มีข้อความในลักษณะเดียวกันกับ มาตรา ๖๗ ตริ ข้างต้น แต่เป็นกรณีของธนาคารพาณิชย์โอนกิจการให้แก่ธนาคารพาณิชย์หรือ

แก่สถาบันการเงิน บทบัญญัติทั้งสองไม่ถือว่าละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ หรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง เพราะเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบในการโอนกิจการของบริษัทเงินทุนและของธนาคารพาณิชย์ ส่วนการยกเลิกสิทธิและโอกาสของลูกหนี้ที่จะได้รับการบอกกล่าวการโอนความเป็นเจ้าหนี้ไปให้ผู้อื่นเป็นการยกเลิกสิทธิของลูกหนี้ที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ ให้ไว้ไม่ใช่เป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่มาตรา ๓๑ ถึงมาตรา ๖๕ แต่เป็นสิทธิที่เป็นผลของกฎหมายเท่านั้น ข้ออ้างของผู้ร้องที่อ้างว่า การโอนหนี้โดยไม่บอกกล่าวแก่ลูกหนี้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นรับฟังไม่ได้เพราะผู้ร้องในฐานะลูกหนี้ชอบที่จะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เมื่อหนี้ได้โอนไปโดยผลของกฎหมาย ลูกหนี้ก็ต้องชำระหนี้ดังกล่าวแก่เจ้าหนี้ผู้รับโอนด้วย อย่างไรก็ตามสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกขึ้นต่อสู้ตามมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้รับความคุ้มครอง ลูกหนี้จึงไม่เสียสิทธิในการต่อสู้คดีแต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ ทวิ มาตรา ๖๗ ตี และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๘ ทวิ มาตรา ๓๘ ตี ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ให้ยกคำร้อง

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ